

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

DIN ČUJ./ DERES REF: BEAIVI / DATO:
30.01.2025

MIN ČUJ / VÅR REF: ÁŠŠEMEANNUDEADJI / SAKSBEHANDLER:
25/557-2 Elina Hakala

Uttalelse til konsesjonssøknad om 132kV kraftledning Storvarden-Revnes og ny Revnes transformatorstasjon

Sametinget viser til høring av planlagt ny 13 km lang 132 kV kraftledning fra Storvarden transformatorstasjon i Raggovidda vindkraftverk til ny Revnes transformatorstasjon ved den planlagte ammoniakfabrikken ved Berlevåg. Ledningen er planlagt parallelført på sørvest-sida av eksisterende 66 kV og 22 kV kraftledninger fra Raggovidda vindkraftverk ned mot Berlevåg.

1. Begrunnelse for tiltaket

Hensikten med tiltaket er å forsyne planlagt ammoniakfabrikk i Berlevåg, Green Ammonia Berlevåg AS (GAB). Planene ble opprinnelig initiert for å utnytte energi fra Raggovidda vindkraftverk byggetrinn 3, siden dette byggetrinnet ikke kunne realiseres uten et forsterket sentralnett til Varangerbotn. Ifølge søknaden har «Kraft- og industriløft for Finnmark» og Statnetts meldte 420 kV til Varangerbotn endret på premissene slik at 420kV forsterkning til Varangerbotn vil gi en større økonomisk trygghet for både vindkraftverk og ammoniakfabrikk, og redusere avhengigheten mellom Raggovidda 3 og GAB.

Tiltaket er begrunnet med at selv om en ammoniakfabrikk i Berlevåg vil i teorien kunne utløse bygging av Raggovidda trinn 3 uten et forsterket sentralnett, vil dette gi en usikkerhet i forhold til hvor stabilt trinn 3 vil kunne

produsere for å gi en økonomisk drift av fabrikk uten tilførsel fra sentralnett. I søknaden beskrives avhengigheten ved at kraftledning og transformatorstasjon blir ikke bygd uten ammoniakfabrikken. Videre er det usikkert om ammoniakfabrikken blir bygd uten Raggovidda trinn 3, og Raggovidda trinn 3 blir mest sannsynlig ikke bygd uten ny 420 kV til Varangerbotn.

Sametinget viser i denne sammenheng til Sametingets uttalelse til søknad om 420kV Lebesby-Seidafjellet. Sametinget har fremmet innsigelse mot tiltaket, er svært kritisk til begrunnelse for behovet for 420kV kraftlinje, og krever blant annet at NVE vektlegger ulempene og truslene for naturgrunnet for samisk kultur og næringsutvikling ved sin vurdering av begrunnelse for 420kV Lebesby-Seidafjellet.

Slik begrunnelsen for omrøkt 132kV Storvarden-Revnes viser, vil 420kV linje åpne for omfattende areal- og energikrevende industri i et område der belastning for naturgrunnet for samisk kultur allerede er stor.

Sametinget mener det behov for også å vise til at Sametinget har ikke motsatt seg til etablering av industriområdet i Revnes. Når disse planene var på høring ble det gitt inntrykk for at tiltaket ville realiseres utelukkende med kraft fra Raggovidda vindkraftverk. Avhengigheten fra strømtilførsel fra transmisjonsnett var ikke med i beregningen den gangen.

2. Konsekvensene for naturgrunnet for samisk kultur- reindrift

Det er utredet konsekvenser for berørt samisk reindrift, reinbeitedistrikt 7 Rákkonjárga.

Det er definert tre delområder rundt tiltaket som er spesifikt verdivurdert:

- Løkvikdalsfjellet (lite beiteressurser, trekkområde, høytliggende sommerbeite og luftingsområde –middels/stor verdi),
- Revnestoppen/Løkvikdalen (trekkområde, gode beiteressurser hele barmarksperioden inklusive vår/kalving – svært stor verdi)
- Revnes (rike beiter, men nær flere inngrep, kan ha verdi som tidlig vårbeite – middels/stor verdi).

Konsekvensutredning konkluderer med at i anleggsfasen vil det være stor negativ konsekvens for reindriften mens i driftsfasen vil påvirkning være liten til middels negativ.

Reinbeitedistrikt 7 Rákkonjárga mener at utbygging av Raggo vindkraft (trinn 3) må stanses og at det ikke gis tillatelse til å bygge 132kV linje mellom Storvarden og Revnes. Distriktet mener at konsekvensutredningen er mangelfull når den ikke er utredet hvilke kumulative effekter som kan oppstå ved eventuell bygging av Raggo 3 i nord, og vil den nye omsøkte 132kV linjen føre til at flytt- og trekkleie mellom Berlevåg og Rákkočearru i praksis stenges. Videre er det ikke beskrevet hvilke barriereeffekter linjer i ulike høyder kan skape for reinens trekke gjennom området.

3. Konsekvensene for naturgrunnet for samisk kultur- utmarksbruk

Det er ikke utredet for konsekvensene for samisk utmarksbruk-*meahcásteapmi* i søknaden. Det er kun vurdert hvilke konsekvenser tiltaket vil ha for friluftsliv der konsekvensene av tiltaket vurderes som «ubetydelig».

Sametinget viser i denne sammenheng til at rapporten *Meahcci - et grunnlag for identitet, kultur og birgejupmi* fra 2016, som påpeker at hovedinnholdet i *meahcásteapmi* var at den lokale befolkning som sogna til naturgodene i et avgrensa nærområde, i generasjoner utnytta alle tilgjengelige ressurser for sitt livsopphold. Det å beherske og kombinere mange ulike forhold og bruksmåter i har vært et kjennemerke for samiske livsvilkår. Å legge bedre til rette for at tradisjonell samisk utmarksbruk kan videreføres, er viktig også ut fra en slik forutsetning. Sametinget mener at det kan være grunnlag å anta at noe av samisk utmarksbruk kan være mangelfullt registret, når store områder i influensområdet vurderes til å ha «ubetydelig» verdi.

4. Samiske kulturminner

De registrerte kulturminnene på Ráikkočearru og Løkvikdalsfjellet er i hovedsak fangstrelaterte kulturminner fra villreinjakt som skyteskjul, kjøttgjemmer, varder merkesteiner, røyser og ledegjerder. Kulturminnene stammer fra flere tidsperioder med fangst fra steinbrukende tid frem til middelalder, samt den siste villreinfangsten opp mot slutten av 1700-tallet. For kulturminner som dette er det ofte vanskelig å sette en bestemt datering, mange av kulturminnene vil imidlertid kunne ansees som samiske kulturminner og viser trolig stedvis spor etter omfattende fangstaktivitet i middelalderen. Men forvaltningsansvaret for mange av lokalitetene er i stor grad tilfeldig fordelt, ettersom fylkeskommunen og Sametinget har samarbeidet om kulturminneundersøkelsene og har et felles forvaltningsansvar for fangstrelaterte kulturminner.

Delområde 1 – Raggovidda trinn 1, del 2 – nordøst for avgreining Storvarden og del 5 – Revnes

De fleste av kulturminnelokalitetene i disse delområdene forvaltes av Finnmark fylkeskommune og vi viser til deres vurderinger av kulturminnene her. Sametinget er imidlertid enig i at skyteskjulanlegget i delområde 1 ved Storvarden har en stor verdi, ettersom det tyder på å gå tilbake til steinbrukende tid, noe som er sjelden å klart påvise.

Delområde 3 – Løkvikdalsfjellet mot Løkvikdalselva

I delområde 3 er det opplistet 4 lokaliteter, som ligger i ytterkant av det som er et større kulturmiljø rundt Ruovdajohka/Løkvikdalsfjellet. Influenskorridoren blir her et kunstig skille, da fjernvirkningene etter vår mening egentlig gjelder et større kulturmiljø som samlet har en *stor verdi*, men fjernvirkningen vil imidlertid ikke være så stor for mye av kulturmiljøet siden det har en betydelig avstand til tiltaket.

Delområde 4 – sentralt på Løkvikdalsfjellet

Ettersom fylkeskommunen har befart mye av kraftledningen i dette området, er kulturminnelokalitetene som ligger i nærføringssonen registrert og forvaltes av fylkeskommunen, og de har uttalt seg til tiltakets påvirkning på

kulturminnene i nærføringssonen, samt merking av disse. Kraftledningen går her i kanten av det som er et ganske omfattende kulturmiljø på nordsiden av toppen av Løkvikdalsfjellet, med blant annet 3 større vuobman-fangstanlegg med ledegjerder, som man kjenner til brukt av i middelalderen.

Konsekvensutredningen har her satt kilde til historien som *stor verdi*, men samlet verdi til *middels/stor*, trolig på grunn av at bare halve kulturmiljøet ligger innenfor influenskorridoren.

Sametinget vil igjen påpeke at influenskorridoren også her blir et kunstig skille, da fjernvirkningene etter vår mening egentlig gjelder et større kulturmiljø som utvilsomt har en *stor verdi*. Sametinget mener også at tiltaket må kunne sies å delvis ha nærvirkning på det vestligste vuobman-anlegget id290951 og de mindre lokaliteten rundt, som kun ligger 210m fra 132kV-kraftledningstraséen. Tre parallellførte kraftledninger forringer derfor også opplevelsesverdien av dette kulturmiljøet.

Samlet konsekvens for temaet kulturminner

Tiltaksområdet bærer preg av utbyggingen av Raggovidda trinn 1 av vindkraftverket og 2 eksisterende kraftledninger som 132kV kraftledningen vil parallellføres sammen med. Utredningen vurderer derfor påvirkningen av kulturmiljø i delområde 3 og 4 til *noe forringet*, og tiltaket vil gi *noe miljøskade*. Sametinget fremholder at 132kV ledningen går i kant av kulturmiljøet i delområde 4, og vi mener at dette forringer kulturmiljøet mer enn utredningen vektlegger, og dermed også utgjør mer miljøskade i delområde 4 enn utredningen vektlegger. Konsekvensutredningen vurderer tiltaket samlet å medføre *noe negativ konsekvens* for kulturminner og kulturmiljø. Etersom tiltaksområdet og 132kV kraftledningstraséen i det totale bilde har store tekniske inngrep som allerede påvirker kulturmiljøene, så har vi ingen merknad til den samlede vurderingen for tiltakets konsekvenser for temaet kulturminner.

Undersøkelsesplikten jf. kml. § 9 vurderes som oppfylt for 132kV kraftledning Storvarden-Revnes og Revnes transformatorstasjon. Tiltross for at vi har noe ulike vurderinger av verdi og påvirkning av kulturmiljøene i delområde 3 og 4, så kan vi godkjenne konsekvensutredningen om temaet kulturminner.

Sametinget har imidlertid merknad om at *tiltakshaver må hensynta kulturmiljøet på nordsiden av Løkvikdalsfjellet i delområde 4, og det må stilles vilkår ovenfor tiltakshaver om at det ikke tillates anleggsveier eller transport av anleggsmaskiner inn og ut fra kraftledningstraséen i dette området. Da dette vil kunne lage sår i landskapet, og utgjøre fare for ødeleggelse av kulturminner, samt ytterligere forringe et omfattende kulturmiljø av høy verdi jf. vedlagt kart Løkvikdalsfjellet.*

5. Konklusjon

I og med at tiltakshaveren knytter realisering av tiltaket så tett opp mot realisering av 420kV Lebesby-Seidafjellet, viser Sametinget også til vår innsigelse mot 420kV Lebesby-Seidafjellet.

Sametinget viser også til at tiltaket vil være med å øke den samla belastningen for berørt reinbeitedistrikt 7 Rákkonjárga.

Med hensyn til det ovennevnte og med hjemmel i plan- og bygningsloven §5-4 fremmer Sametinget innsigelse mot 132 kV kraftledning fra Storvarden transformatorstasjon i Raggovidda vindkraftverk til ny Revnes transformatorstasjon.

Dearvuodaiguin / Med vennlig hilsen

Sten Olav Heahtta
konst. ossodatdirektevra/ konst. avdelingsdirektør

Elna Hakala
seniorráđdeaddi/seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur. /

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga.

Hovedmottaker:

Norges vassdrags- og
energidirektorat

Postboks 5091
Majorstua

0301

OSLO

Kopiiija / Kopi til:

Finnmárkku fylkkagiella - Finnmark fylkeskommune Fylkeshuset, Posboks 701 9815 VADSØ

Mielddus/Vedlegg

132kV Revnes-Storvarden - Kulturmiljø Løkvikdalsfjellet